

Oversigt

over det

Kongelige danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger

og

dets Medlemmers Arbejder

i Aaret 1848.

Af

Conferentsraad og Professor **H. C. Ørsted**,
Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Selskabets Secretair.

Nr. 3.

Mödet den 3^{die} Marts.

Secretairen Conferentsraad *Ørsted* meddelte følgende Mindeskrift over Professor *Zeise*:

Henimod Slutningen af forrige Aar berövedes Selskabet et af sine virksomme Medlemmer, vor beröimte Chemiker *William Christopher Zeise*, Ridder af Dannebrog og Nordstjernen, Professor i Chemien ved Universitetet og den polytechniske Lærestalt, af hvis Bestyrelse han tillige var Medlem.

Han var födt d. 15. October 1789 i Slagelse, hvor hans Fader, *Frederik Zeise*, var Apotheker. Hans Moder var *Hanne*

Ellene Hammond, Datter af en Cancelleraad *Hammond*, som leed af en meget stærk Hypochondrie, der gik i Arv paa Mange af hans Stamme, og deriblandt paa vor *Zeises* Moder og paa ham selv. Han blev allerede i hans ellefte Aar sendt til et daværende Institut i Sorøe, hvor han sattes i Huset hos den bekjendte satiriske Historieskriver *Riegels*. Dette Forhold afbrødes dog tidligt ved denne Mands Død, hvorpaa den unge *Zeise*, da han omtrent var 13 Aar gammel kom hjem igjen, og sattes i Slagelse lærde Skole, hvor han blev til sit 16de Aar. I sin modnere Alder yttrede han sig lidet tilfreds med den Undervisning, han her havde faaet og den Fremgang han derved havde gjort. I Aaret 1805 sattes han som Lærling i Hofapotheket her i Kjöbenhavn, men efter faa Maaneder fölte han sin Sundhed angreben, og kom efter sit Önske hjem, for at gjenvinde den. Han havde imidlertid begyndt at læse nogle chemiske og andre naturvidenskabelige Böger, forsögte efter disse adskillige pharmaceutiske Arbejder, og gjorde saadanne Fremskridt, at han kunde udföre den Omordning i hans Faders Apothek, som den da udkomne Pharmakopoe med dens nye Kunstsprog fordrede. Men nu kom det til et afgjørende Vendepunkt i hans Liv, hvortil hans egen fremstræbende Aånd og kraftige Villie förte ham. Han havde faaet Lyst til at komme til Kjöbenhavn, ikke for atter at indtræde i et Apothek, men for virksommere og friere at lægge sig efter Chemien. Han udvirkede sin Faders Samtykke hertil, og fik let haus videre Samtykke til at studere under min Veiledning, hvortil han havde faaet Lyst, ved at læse Nogle af mine Afhandlinger, paa hvilke han blandt andet fæstede en særdeles Opmærksomhed, fordi han vidste at jeg, förend jeg blev Student, havde lært Pharmacie og Chemie hos min Fader, som var Apotheker, og var en Ungdomsven af hans. Jeg finder det ikke overflödigt at tilföie, at min Fader var födt i Slagelse, hvor min Farfader var Præst, og at jeg ved det heraf flydende gamle Familiebekjendtskab, som nu fornyedes, har i min Kreds ikke blot faaet *Efterretninger* om vor *Zeises* Familieforhold, men, om jeg saa tör sige, en *Over-skuelse* deraf. Jeg seer mig da herved og ved den siden fortsatte Forbindelse med ham, i Stand til at give en fuldstændigere Fremstilling af hans Liv og Virken end det let vilde være muligt for nogen Anden.

I Efteraaret 1806 kom han, da 17 Aar gammel, efter eget Önske i Huset hos mig, for under min Veiledning at fortsætte sine Studier. Han havde indtil den Tid kun fölt sig lidet tilfreds, hvor han havde været, hvilket syntes at være en forenet Virkning af en ham eiendommelig Sundhedsbeskaffenhed og af hans Had til enhver Tvang. I sidste Henseende fandt han sig meget lykkelig hos mig. Jeg behandlede ham som en yngre Ven og ikke som en Underhavende, og talte hver Dag med ham om Indholdet af de Forelæsninger han hörte og om alle Slags andre videnskabelige Gjenstande. Det blev ham nu snart indlysende, at han trængte til at indhente mange forsömt Skolestudier. Jeg gjorde ham ikke paa nogen udtrykkelig Maade opmærksom herpaa, gav ham da heller intet Raad desangaaende — dette vilde sandsynligvis have svækket hans Lyst — men, saasnart han yltrede Tanken om saadanne Studier, roste jeg hans Forsæt, og saae nu med Fornöielse den udmærkede Flid, hvormed han i Löbet af 2½ Aar erhvervede sig saadanne Kundskaber, at han i October 1809, efter den behörige Examen, blev Student. Medens han benyttede de til disse Studier fornödne Lærere, vedblev han dog at være under mit Tilsyn. Jeg sögte især at virke paa ham ved videnskabelige og dannende Samtaler, og fandt, at jeg lærte ham meest, ved at vogte mig for at *lære paa ham*, som man kalder det. Min Utilböielighed til at skolemestre og hans til at lade sig skolemestre stemmede godt med hinanden; saaledes forberedede han sig da til at blive en selvstændig Videnskabsdyrker.

Det Aar, hvori han studerede til den philosophiske Examen kunde ikke andet end have en meget fordelagtig Indflydelse paa hans fortsatte Dannelse, ikke blot ved de Videnskaber, hvori han nu indførtes eller förtes videre, men ogsaa ved den akademiske Omgang. Det første Aar ved Universitetet har denne Virkning paa de Studerende i Almindelighed; men for ham var der i mere end een Henseende større Anledning hertil. Han fandt under de Forelæsninger, som fortsatte de i Skolerne begyndte Studier, meget at indhente, hvilket han ogsaa med sin kraftige Flid i et betydeligt Omfang virkelig gjorde. Den akademiske Omgang mellem de unge Studerende, som altid har meget Oplivende og Dannende, havde i

dette hans første Aar i høi Grad denne Egenskab, i det at ualminde-
deligt mange fortrinlige unge Mænd kom til Universitetet. For at
erindre derom, vil jeg nævne endel af dem efter Bogstavorden,
haabende at man af denne Opregning ikke vil fordre Mere end
den tilsigter, og allermindst forlange at ingen Udeladelsesfeil her
skulde være begaaet. Jeg nævner da: *Bredsdorff*, *Clausen*, *David*,
Heiberg, *Rosenvinge*, *Lemming* (Philologen som døde i Madrid),
Lunding (der døde tidligt som Professor i Pharmacologien), *Thriega*
(en udmærket Lærer i Historien ved Roeskilde Skole). Vel laae
det ikke i vor *Zeises* Natur, let at modtage Omgivelsens Indtryk:
han var hverken meget meddeelsom, eller let til at hengive sig
til Andres Meddelelser; men hvor han mødte en Tanke, som til-
talte ham, indprægedes den dybt i hans fastholdende Sind. Senere
erholdt han en Plads paa Walkendorffs Collegium, og traf der sam-
men med *Ingemann*, *Estrup*, *Bredsdorff* og *Lemming*, og pleiede
Omgang idetmindste med de tre første og med adskillige dygtige
unge Mænd, som hyppigt mødtes paa dette Collegium.

I Begyndelsen af sin akademiske Bane havde *Zeise* den Hen-
sigt at studere Medicinen; men han opgav snart denne, og over-
lod sig ganske til Chemien. For ikke at savne enhver nogenlunde
sikker Udsigt til en med denne Videnskab stemmende Levevei,
underkastede han sig 1815 den pharmaceutiske Examen som hans
Kundskaber og hans Dannelse satte ham istand til at bestaae med
megen Ære. Efter senere at have underkastet sig Magisterconfe-
rentsen, erhvervede han sig i October 1818 den philosophiske
Doctor- og Magistergrad, hvilke dengang meddeelttes under Ect.
Den Afhandling, han forsvarede for Graden, handlede om Æskenes
Virkning paa Sukkeret, en Afhandling hvori man allerede saae den
selvtænkende Experimentator.

I Aaret 1818 tiltraadte han en Udenlandsreise, og opholdt
sig omtrent $\frac{1}{2}$ Aar i Göttingen, hvor han benyttede *Strohmeiers*
Veiledning og 1 Aar i Paris, hvor han især fandt sig tiltrukket
af *Thenards* Foredrag. Han traf i Paris sammen med *Berzelius*,
som han medrette beundrede, og som fattede megen Velvillie for
den unge danske Chemiker, og vedblev bestandig at bære Agtelse
og Venskab for ham. Da *Zeise* ved Slutningen af 1819 kom hjem,

vare hans Udsigter til at opnaae en Ansættelse ved Universitetet lidet gunstige, omendskjönt det ingen særskilt Lærer havde i Chemien og han var den eneste af vore unge Videnskabsmænd, som udelukkende havde opoffret sig til Faget. Uagtet der endnu ikke ere forløbne mere end 30 Aar siden den Tid, forestille dog de Fleste sig neppe mere hvorlidet der dengang ved vore Universitetsindretninger var sørget for Naturvidenskaben. For at see denne Deel af vor Videnskabeligheds Historie i den rette Sammenhæng maae vi gaae noget langt tilbage i Tiden. I den sidste Halvdeel af det 17de Aarhundrede stod vort Universitet, saavel i Henseende til Naturvidenskab, som til andre Videnskaber paa et høit Punkt. Men efter dette for vort Universitet ærefulde Tidsrum fulgte en lang Slappelse. *Christian den sjette* gjorde ikke lidet, for atter at hæve Universitetet; men Naturvidenskaben blev under denne Bestræbelse sat tilbage. For at give det theologiske Fakultet en Professor mere, som vist ikke var overflødig, nedlagde man Professorembedet i Physiken, og der anordnedes, at denne Videnskab skulde foredrages enten af en Mediciner eller en Mathematiker. *Kratzenstein* foredrog Physiken som Medlem af det medicinske Fakultet, og efterfulgtes af *Aasheim*, der hørte til samme Fakultet. I Chemien havde man ingen Professor; Mineralogie og Zoologie havde tilsammen tagne ikkun een. I mine første akademiske Aar fik Universitetet vel en Professor i Chemien, men ikke ifølge dets Indretninger. Hofapothecker *Becker* tilbød sig at holde Forelæsninger over Chemien, hvorfor han vel fik Navn af Professor, men med det udtrykkelige Forbehold, at han derved ingen Ret fik til at rykke op til Embedsløn eller andre Professorerne tilfaldende Fordele. Det var først i 1806, da *Becker* begjerte og fik sin Afskeed, og da man ønskede at Astronomen *Bugge*, hvem det efter *Aasheims* Død var overdraget at holde Forelæsninger over Physiken, skulde afløses, efterdi han, som aldrig havde gjort denne Videnskab til sin Hovedsag, nu viste sig altfor fremmedt i de, dengang nye anti-phlogistiske og galvaniske Opdagelser, at heri gjordes en Forandring, som dog ikke var fuldstændig. Vel erholdt Physiken nu sin egen Professor, hvortil jeg, som siden 1800 havde været Adjunkt for Pharmacien, og tillige havde holdt Forelæsninger over Physik og

Chemie, beskikkedes; men man beskikkede ved denne Leilighed ingen egen Professor i Chemien, men paalagde mig ogsaa at foredrage denne. En saadan Forening var vistnok dengang ikke saa utilraadelig som nu, da begge Fagene have faaet et maaske fordoblet Omfang; men det kunde dog ikke være ønskeligt. Jeg maa dog endnu nævne Embedslönnen for dette Dobbeltembede — thi den betegner Tidsforholdene — den var 400 Rdl. Hertil kom endnu at Universitetet havde ingen Instrumentsamling. Jeg havde erholdt et Par Instrumentsamlinger til Laans, hvortil jeg selv maatte skaffe Husleilighed. Nogle Aar senere gav Universitetet Husleie til Instrumenterne; först i Aaret 1824 blev denne Mislighed tildeels hævet. Man vil af alt dette forstaae, at *Zeise* maatte have vanskeligt ved at finde Ansættelse. Jeg foreslog derfor Finantsbestyrelsen, som i den Tid ofte afhjalp Universitetets Trang, at tilstaae *Zeise* en aarlig Understöttelse til at holde chemiske Övelser. De Hjelpe-midler man hertil kunde byde ham, vare ikkun ringe. I den physiske Instrumentsamlings leiede Husrum havde jeg maattet forvandle et Kjøkken til et meget tarveligt chemisk Laboratorium. Brugen af dette deelte jeg nu med ham, saaat vi endog nöiedes med en Opvarter ved vore samtlige Experimenter. Paa de større Laboratoriumssager var denne Indretning fattig, derimod havde Instrument-samlingen Vægte og Indretninger til at bestemme Vægtfylden, Luftpomper og chemiske Luftapparater, elektriske og galvaniske Apparater, hvoraf jeg ligeledes deelte Brugen med ham. Enhver, som kjender saadan Sammenbenyttelse, vil indsee Besværligheden deraf for begge Parter; imidlertid enedes vi meget godt i de 5 Aar dette varede. *Zeise* bragte ved sin Virksomhed snart vort lille Laboratorium i en taalelig Stand, og benyttede tillige Laboratorium og Samling til at holde Forelæsninger. Det var i dette Laboratorium han i Foraaret 1822 opdagede *Xantogensyren*, hvormed han indgav en Afhandling til vort Selskab, som optoges i dets Skrifter og belönnedes med dets Sölvmedaille. Kort efter udvirkedes det, at Chemien fik sin egen Professor ved Universitetet, hvortil *Zeise* udnævntes. Han vedblev utrætteligt at fortsætte sine chemiske Undersøgelser, og at meddele vort Selskab sine Resultater, saavel förend han blev Medlem, som efter at han var optaget iblandt os, hvilket

skeete 1825. Aaret forud havde han opnaaet nogen Fordeel i Henseende til videnskabelige Hjælpemidler. Forholdene medførte at vi baade nu og siden med Hensyn paa Midlerne til de experimentale Videnskaber maatte blive i Forbindelse med hverandre, skjøndt ikke indenfor saa snevre Grændser som för. Da jeg ifölge den indførte Orden ved Universitetet fik en Professorgaard, blev der i denne sørget for Plads til de physiske Instrumenter og Laboratoriet. Universitetet gjorde Udlægget for de herved nödvendige Forandringer, imod at der ingen Godtgjorelse gaves for den indrömmede Plads, förend baade Kapital og Renter vare erstattede ved sparet Husleie. Zeise fik nu et eget Laboratorium, hvortil han vel ikke bekom al den Plads, der kunde önskes; men havde dog den Fordeel, at kunne indrette det efter egen Indsigt. Ved Oprettelsen af den polytechniske Lærestalt, hvori han selv deeltog, fik han det atter betydeligt udvidet, skjøndt ikke saa meget som vi önskede. Ifölge sin Stilling i Bestyrelsen havde han Valget imellem den Plads, der indrömmedes til Lærestaltens andet Laboratorium og det gamles Udvidelse; men han foretrak dette; jeg troer næsten at en Forkjærlighed for det Sted, hvor han var saa vant til at virke, havde nogen Deel deri.

Denne Lærestalt gav ham en meget udvidet Virksomhed. De chemiske Övelser bleve nu nödvendige for langt Flere, og benyttedes med langt större Flid og Alvor. Hans Fordringer paa Nöiagtighed, Orden og Flid i Arbejderne vare strænge, men naturligvis nyttige for dem der nöde hans Undervisning. Han sögte at vænne dem til Tæksomhed og selvstændigt Arbeide, ved ikke at tillade dem saa hyppigt, som de vilde, at gjøre ham Spörgsmaal; dog formildede han med Rette i de seneste Aar meget Anvendelsen af denne Grundsætning, som let kan afskjære mange vigtige Leiligheder til dannende Samtaler med Tilhörerne. I Aaret 1835 begyndte der for ham en lang Række af Sygdomsaar, som gjorde det nödvendigt for ham at lade sine Forretninger ved den polytechniske Lærestalt udföre ved Andre, hvilket man paa flere Maader indrettede saaledes at han tildeels slet ingen Udgivter havde deraf, tildeels meget ringe. I lang Tid frygtede han for, at han aldrig skulde blive istand til atter at paatage sig sine Forretninger;

men i Aaret 1839 begyndte han at føle sig noget stærkere, saaat han atter vovede at tiltræde sine Forretninger, dog med den Indskrænkning, at han imod en Afgift af 200 Rbd. fik endeel af sine Forretninger, nemlig Forelæsningerne over de organiske Stoffers tekniske Chemie og Udarbeidelsen af de dermed sammenhængende Betænkninger overdragne til en Anden, vor Collega *E. A. Scharling*. Fra Læreanstaltens andre Afdelinger indrømmedes der en Plads til nogle herved nødvendiggjorte Laboratoriumsindretninger. Efter dette kunde vor *Zeise* friere overlade sig til de ham saa kjære chemiske Undersøgelser, og nød en sjeldnere afbrudt Sundhed. Kun i Aaret 1842 havde han et Anfald, som fandtes meget farligt.

Uagtet *Zeises* Arbejder, ligesom andre Chemikeres, adspredte sig over mangfoldige Gjenstande, alt som Videnskabens Gang, og den Berøring, hvori visse Opgaver kom med hans Foretagender, medførte det, kan der dog opvises en vis Eenhed i den største Deel af hans Undersøgelser. Han havde, om jeg saa maa sige, gjort Svovlet til Midpunkt deri, men ikke Svovlets Forhold i alle Retninger, men den Klasse af Sammensætninger, som det danner med mange Bestanddele tilsammen, og som tillige have den Egenskab med Lethed at lide en chemisk Adskillelse eller Omdannelse. Disse Sammensætninger ere de, som ere nærmest beslægtede med den organiske Naturs Bestanddele, eller endog virkelig ere fælles med dem. Deres Undersøgelse, hvis store Vigtighed let falder i Öinene, har i vor Tidsalder tillige frembudet Spørgsmaal, hvis Besvarelse maa være Hovedgjenstande for Chemiens Theorie paa dens nærværende Standpunkt, og derfor i de sidste 30 Aar have sat de fleste Chemikere i Virksomhed. Det var allerede vanskeligt at opspore de Mængdeforhold, som finder Sted mellem de Grundstoffer, der indeholdes i disse Sammensætninger, hvorfor man da ivrigt stræbte, at bringe den hidhørende Deel af Undersøgelserkunsten til den størst mulige Fuldkommenhed, og *Zeise* deeltog heldigt med i disse Bestræbelser; men dog har Videnskaben, naar disse Forhold ere fundne, langt vanskeligere Spørgsmaal at opstille. Af de samme Bestanddele og i samme Mængdeforhold dannes der Sammensætninger af den meest ulige Natur; med Sikkerhed

kan man da sige, at deres Forskjel maa beroe paa noget Eien-
dommeligt i deres Grundstoffers Forbindelsesmaade. Man har, som
den indtil videre rimeligste Formodning antaget, at de chemiske
Grunddele, som man ogsaa kalder de chemiske Atomer, i saadanne
Forbindelser ere sammenordnede paa forskjellige Maader, saaledes
at de ikke samtligen ere umiddelbart forenede til et Stof, men
først indbyrdes have dannet visse Grupper, der kunne betragtes
som egne Sammensætninger, og som saadanne udgjøre Bestanddele
af et mere forviklet Hele. Saaledes dannes der af 2 Grunddele
Kulstof, 8 Brint, 4 Qvælstof, 2 Ilt to Stoffer, af meget ulige Egen-
skaber: Urinstoffet og cyansurt Ammoniumilte. For ikke at udbrede
mig over alle de Forestillingsmaader, man herom kunde danne sig,
vil jeg blot nævne, at man i den ene af disse Forbindelser tænker
sig 2 Grunddele Qvælstof, 8 Grunddele Brint og 1 Grunddeel Ilt
paa en eiendommelig Maade sammenordnede til Ammoniumilte og
2 Grunddele Kulstof, 2 Qvælstof og 1 Ilt sammenordnede til Cyan-
syre, hvornæst man af disse tænker sig dannet et Salt. Det maa
tilstaaes, at disse Forestillinger om Sammenordningen, dens saa-
kaldte rationelle Formel, kun er grundet paa Gisninger, og at man
ofte maa komme til at forandre disse, hvorimod Grundstoffernes
Mængdeforhold er det nærmest ved Erfaringen Givne, som udtrykkes
ved den saakaldte empiriske Formel; men dog vil den heromhandlede
Sammenordning, selv hvor den siden befindes at indeholde nogen
Vildfarelse, være et Middel til at sammenstille beslægtede Stoffer,
endskjönt man endnu ikke kjænder den sande indvortes chemiske
Bygning af dem, og være en Veiledning til en fremskridende Ind-
trængen i deres chemiske Natur; thi Sandhed udspringer, som et
bekjendt Udsagn af *Bako* lyder, lettere af Vildfarelsen end af For-
virringen. I denne Tidsalderens Bestræbelse til at finde Orden i
hine forviklede Sammensætninger, deeltog nu *Zeise* med megen
Dygtighed. Man førte blandt andet en lang Strid om Maaden, hvor-
paa Ætherarternes Bestanddele ere sammenordnede. De Forbindelses-
love, hvorom der her kunde være Spørgsmaal, frembøde sig ogsaa
til Afgjørelse ved den Række af Svovelforbindelser, som han under-
søgte. Han virkede paa den chemiske Videnskabsverden, som
den oftere virkede paa ham, og hidrog ikke lidet, til at bringe

Lys i Sagen. Som den Forestillingsmaade, hvorved han endelig blev staaende, og som giver et med de beslægtede Videnskabsdele velstemmende Overblik, er følgende:

Xantogensyren kan forestilles som en Forening af 2 Grunddele Svovelkulstof og 1 Grunddeel Æther,

Merkaptanet som svovelbrintet Svovelæthyl, Æthylet antaget at bestaae af 4 Grunddele Kulstof og 10 Grunddele Brint.

Thialolien, kan betragtes som *Æthyl Tvesvovle*.

De særegne Navne han gav disse Stoffer findes nu, efter at man, om og hypothetisk, kan benævne dem efter deres Sammensætning, mindre nødvendige.

Af andre, tildeels ikke mindre vigtige Stoffer, som han fandt i disse Undersøgelser, vil jeg endnu nævne;

Urensvovle, Ammoniumsvovle, Tvesvovlebrintet Svovelecyan, Dyvelsdrækolien, som ogsaa er en Svovelforbindelse.

Nogle Platinforbindelser kom ogsaa paa en eiendommelig Maade ind i disse Undersøgelser. Han fandt nemlig Anledning til at anstille en Undersøgelse over Viinaandens Virkning paa Chlorplatinet, og fandt derved et Stof, hvori Elaylet (4 Grunddele Kulstof, 8 Grunddele Brint) var forenet med Chlorplatin.

Heraf tog han Anledning til andre Undersøgelser, som førte ham til Opdagelsen af en Forening mellem Acetonet og Chlorplatinet, og flere deraf flydende Opdagelser.

Over Phosphorets Forening med Aceton-Æther og Viinaand anstillede han mange Undersøgelser, der stode i Forbindelse med de allerede nævnte, og som gave vigtige, endskjönt ikkun foreløbige Resultater, hvilke det ikke blev givet ham at fuldende.

Uden for denne større og mere sammenhængende Undersøgelseskreds gav han os en lærerig Afhandling over de Stoffer, som udvikles under Tobakens Destillation, hvoriblandt han opdagede at der findes Smørsyre.

Ligeledes fremstillede han os Carotinen, et Stof som findes i Guleroden.

Jeg maa her endnu forbigaae meget Andet, da jeg bör indskrænke mig til et almindeligt Overblik.

Hans Undersøgelser udmærke sig i høi Grad ved den sam-

vittighedsfuldeste Nöiagtighed, og have derfor vundet eenstemmig Tillid i den videnskabelige Verden. De optage i alle Lærebøger, hvori derhenhørende Gjenstande afhandles, en hæderlig Plads. Den ham herfor tilkommende Berømmelse er derfor ikke udebleven.

Maaskee fortjener det endnu at anmærkes, at hans Undersøgelser over Svovel- og Phosphorforbindelser medførte en høist modbydelig Lugt, og fyldte hans Arbeidsrum med Dunster, som neppe vare uskadelige; men dette afskrækkede ham ikke fra at fortsætte sine Arbeider Dag for Dag, i mange paa hverandre følgende Aar.

Hans Forelæsninger fandt ikke almindelig Yndest. Det var ikke ved Stemmens Styrke og Böielighed eller ved Foredragets klare Anskuelighed han skulde vinde Bifald; men desto større Ros fortjente han ved Behandlingens Grundighed og Orden, og den Tydelighed Foredraget herved erholdt for den tilstrækkeligt Opmærksomme. Den som ret stræbte at lære Chemien, fandt sig derfor meget forfremmet ved vor *Zeises* Forelæsninger. Blandt andet havde han udarbejdet Forelæsningshefter over de organiske Stoffers chemiske Analyse, i hvilke han havde behandlet denne, ved sit Indholds Mangfoldighed og ved sin uophørlige Fremskriden saa vanskelige Deel af Videnskaben paa en Maade, som ikke blot fortjente de Studerendes Paaskjønnelse, men omtales med Berømmelse af Mænd, som ellers kunne öse af de bedste Kilder.

Hans Lærebøger bære ikke mindre Grundighedens Præg. Det første Bind af hans Chemie, som udkom 1829, og som desværre ikke fortsattes, fortjener allerede denne Ros, og endnu mere maa den ydes hans Lærebog i de organiske Stoffers Chemie, et Værk, som først udkom efter hans Död. Det vil ikke tillukke sædvanlige Læsere; men den som forsøger at arbeide efter samme, vil finde, at han her har en særdeles erfaren Veileder, der ikke forsømmer at sige Noget af det som hörer til Arbeidernes heldige Udfald. Ved denne eiendommelige Brugbarhed, udmærker dette sig fremfor et stort Antal af berönte udenlandske Værker.

Vor *Zeises* Fortjenester hædredes af Kongen, *Frederik den sjette*, i Aaret 1836 med Ridderordenen af Dannebrogen, og af Sverrigs Konge *Karl Johan* med Nordstjerneordenen, som tildeelt

ham, da han i Stockholm 1842 decltog i den Skandinaviske Naturforskerforsamling.

Han bortkaldtes fra sit virksomme Liv d. 12te November i forrige Aar, og efterlod sig en Enke *Maren Martine Bjerling* födt *Broch*, tillige med en Sön og en Datter, som dybt föle deres Tab.

Professor *Eschricht* meddeelte en Afhandling over Grönlandshvalen (*Balæna Mysticetus L.*).

Som Stof til den anatomiske Deel deraf har tjent deels et fuldstændigt Skelet, nedsendt 1846 fra Capt. *Holböll*, deels Indvoldene af en nyfödt Unge, hvilke ere overlade Universitetets zootomiske Museum ved Hr. Conferentsraad *Lehmans* Liberalitet i Egenskab af Directeur for det Kongelige naturhistoriske Museum. Desuden har han til Sammenligning kunnet benytte Fostret af en Rethval fra Sydhavet, hjembragt (i en rigtignok meget mangelfuld Tilstand) ved Hr. Capt. *Södring*.

I Fremstillingen af Dyrets tidligere og nærværende geographiske Udbredelse gav Prof. *E.* nogle yderligere Bidrag til Bekræftelsen af sine tidligere — deels i dette Selskabs Skrifter 11te Bind (1ste Afhandling over Hvaldyrene) deels i et Foredrag ved Mødet i Stockholm 1842 og endelig i et Foredrag i Mødet i Köbenhavn 1847 — forsvarede Anskuelser:

1. at Grönlandshvalen til alle Tider ligesom nu altid udelukkende har holdt sig til de kolde Himmelegne, navnlig til Nærheden af Isen, og at dens aarlige Trækken — hvorm i Forhandlingerne ved det Köbenhavnske Naturforsker-Möde 1847 fölger et Kort — ganske beroer paa med Aarstidernes Skifte fölgende Forandringer i den faste Iis; 2. at de nu kun i Sydhavet forekommende mindre, mere livlige og med Cirripoder besatte Rethvaler (*Balæna australis*) hvoriblandt det endnu ikke er lykkedes paa en tilfredsstillende Maade at skjelne flere Arter, tidligere ogsaa have været repræsenterede i de nordlige Farvande, især i Havet mellem Norges og Islands Kyster, om Vinteren maaskee ogsaa sydligere, navn-